

**ДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Lesya Polyova

**IMPROVEMENT OF THE CONTENT OF PROFESSIONAL
PREPARATION IN MODERN CONDITIONS AMONG TOURISM
MANAGEMENT**

Summary

In this article there have been designated and proved psychological and pedagogical conditions of training a specialist for the sphere of tourism: entire approach to the context of education and professional training, ting links between theory and practice, installation of practical relations among education sphere and labour sphere in tourism.

Key words: tourism education, field practice, tourism educations system, content of professional training, .

Анотація

У статті виявлено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців для сфери туризму, а саме: цілісний підхід до змісту освіти й професійної підготовки, зв'язку теорії і практики, забезпечення партнерських відносин між сферою освіти і сферою праці в туризмі.

Ключові слова: туристська освіта, практична підготовка, система туристської освіти, зміст професійної підготовки.

Аннотация

В статье выявлены и обоснованы организационно-педагогические условия подготовки специалистов для сферы туризма: целостный подход к содержанию образования и профессиональной подготовке, тесной связи теории и

практики, забезпечення практичних відносин між сферою освіти та сферою праці в туризмі.

Ключевые слова: туристське освіта, практичне підготування, система туристського освіти, зміст професійної підготування .

Сучасний світовий туризм перетворився на глобальний чинник розвитку цивілізації всіх її складових – економіки, соціальної сфери, духовної культури. Інакше кажучи, туризм виступає як надзвичайно багатий за змістом і різноманітний за проявами соціальний феномен. Своїми функціями – світоглядною, культурно-пізнавальною, соціальною, комунікативною, рекреаційною – він істотно впливає на людину, її ціннісні орієнтації, процеси самопізнання і самовдосконалення. Туристська революція, за висловом Ф.Франзіаллі – це подія настільки творча і важлива, що це дає підстави порівняти її з індустріальною революцією 17 століття. [3, с.154].

Визначаючи винятково важливе значення туризму в його економічній функції, водночас він став визначальним чинником соціальної і культурної інтеграції. Туризм безпосередньо впливає на процеси консолідації нації і виховує толерантність, гостинність сприяє стабільності у суспільстві, формує комунікативну культуру і народну дипломатію, тому без перебільшення можна констатувати, що туризм як феномен культури і цивілізації XXI ст. безпосередньо впливатиме на підготування фахівців сучасного рівня відповідно до галузевих стандартів освіти професіоналів туризму.

Ринок праці у сфері туризму переживає справжній "кадровий голод". Тому за роки незалежності в українському суспільстві формувалася громадська та наукова думка про те, що настав час ефективніше використовувати наявний туристський потенціал, пожвавити туристський ринок, зміцнити матеріальну базу, скоротити дефіцит кваліфікованих кадрів та надати необхідну підтримку розвитку туризму.

Сучасне XXI століття є для України часом серйозних викликів соціально-економічного, суспільно-політичного, національно-культурного характеру. На

порядку денному існування нації стоять два особливо важливі завдання: по-перше – інтегрування у світову сім'ю цивілізованих народів засобами глобалізації (в кращому розумінні цього поняття), а по-друге – збереження національного “обличчя”, почуття національної самоідентифікації, бо саме такими ми будемо цікавими іншим народам і націям.

Значення туризму полягає не тільки в тому, що він є сферою людської життєдіяльності світоглядного значення. Сьогодні в наукових колах йде мова про створення принципово нової суспільно-гуманітарної теорії “туризмології”. Тобто людська цивілізація найближчого майбутнього перетворюється на своєрідний “інноваційний простір”. [4, с.86].

Зайнятість в туризмі прямопропорційна обсягам діяльності і характеризує розвиток галузі в країні, а за структурою зайнятості в туризмі можна робити висновок про рівень сформованості внутрішнього ринку туристичних послуг. В Україні підготовкою кадрів для сфери туризму займались з 70-х років ХХ ст., але підготовка ця була обмежена як за кількістю спеціалістів, так і за сферою прикладання праці. Підготовка менеджерів до діяльності в нових умовах вимагає суттєвих реформ у системі освіти, зокрема, в галузі, що готує майбутніх управлінців. З огляду на технічний прогрес, який сприяє зростанню попиту на кваліфікованих працівників, набуває необхідності поліпшення якості середнього рівня освіти [2, с.124].

Назріла необхідність модернізувати зміст, методи, форми праці, методичку та дидактику в широкому розумінні. Все має бути адекватними сучасним вимогами. Освітня система, спрямована на освоєння теоретичних правил, понять, часто відірваних від логічно-уявного контексту, а передусім без використання знань у практичній професійній діяльності, не має права на існування [3, с.94].

У контексті сказаного зрозуміла актуальність проблеми підготовки високопрофесійних кадрів для сфери туризму. Підготовка фахівців, які готові діяти в нових управлінських умовах та бути високопрофесійними у конкретній галузі, потребує аналітичних підходів до змісту освіти, її фундаментальності та професійності. Європейська орієнтація України та її входження в Європейське

освітнє і наукове поле зокрема вимагають повномасштабної інтеграції освітньої діяльності у європейський і світовий інформаційний простір. Тому основним змістом діяльності вищого навчального закладу повинно стати формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає: зміну орієнтації і змісту освіти, вдосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційними технологіями навчання. Таким чином головною метою підготовки фахівців для підприємств туристичної індустрії є якісна підготовка кадрів з урахуванням світового досвіду і особливостей українського менталітету.

Дослідження цього напрямку мають на меті формування цілісної системи змісту освіти, що передбачає створення передумов для різнобічного розвитку особистості, індивідуалізації та диференціації навчання, переходу до особистісно орієнтованих педагогічних технологій, гуманізації та гуманітаризації змісту, посилення його практично-діяльнісної та творчої складових. Наукового забезпечення вимагає проблема стандартизації освіти, обґрунтування структури і питомої ваги складових державного загальноосвітнього стандарту.

XXI століття має стати століттям туризму. Тому потрібно підготувати фахівця, який відповідав би європейському та світовому рівню створюючи у навчальному закладі професійну ауру. А вона з'явиться лише тоді, коли навчальний заклад переважно підпорядкований саме цьому напрямку. Коли ж ВНЗ ведуть підготовку за 10—15 спеціальностями, а напрямку «Туризм» — маленький шматочок, професійну ауру створити неможливо.

За результатами досліджень менеджером туризму притаманні такі риси:

- небажання брати на себе відповідальність;
- повільність у прийнятті рішень;
- велика емоційність у міжлюдських стосунках;
- відсутність духу інноваційності;
- низька гнучкість;
- переважання почуття безпеки.

Менеджери, яким притаманні вищенаведені риси не є підприємливим людьми з лідерськими здібностями, тобто вони не здатні мислити по-новому,

впроваджувати інноваційні методи роботи. Менеджери туризму не активні, а їм притаманна “інноваційна млявість” та відсутність динамізму у створюванні чогось нового. Саме це є причиною того, що Україна з точки зору конкурентоспроможності займає далеке місце в рейтингу, який створюють відповідні міжнародні організації. Але проблема полягає в тому, що менеджера туризму не може створити навіть найкращий навчальний план; менеджером треба народитися. Менеджер мусить мати необхідні здібності, а необхідні знання та вміння може здобути у процесі навчання, а вроджені риси плюс освіта допоможуть потенційне перетворити на можливе [3, с.64].

З огляду на вимоги, що стоять перед нашими менеджерами у зв'язку з соціально-економічними процесами, то рівень їх знань повинен відповідати рівню знань “євроменеджера”, якому притаманні наступні риси: здатність впроваджувати новації, навчатися від інших і адаптувати їх досвід до ситуації, в якій фірма потребує, відкритість, дух підприємництва, здатність знаходити спільну мову (в тому числі з іноземцями), навчання протягом усього життя. людина має бути привітна, якщо хочете, красива, охайна, любити людей, знати дві-три мови.

Наше завдання, окрім того, щоб дати спеціальні знання, — треба навчити студента дивитися на все, що відбувається у готелі, очима гостя. Тільки тоді можна досягти успіху. Поставивши себе на місце гостя, можна знайти вихід із найнестандартнішої ситуації, хоча керівникам підрозділів слід робити все, щоб таких ситуацій було якнайменше.

Важливим елементом підготовки фахівців туристського профілю повинен бути принцип зв'язку між теорією і практикою, що носить обов'язковий характер у всіх формах організації навчального процесу. Сучасні умови соціально-економічного розвитку пред'являють нові вимоги до фахівців сфери туризму. Вони повинні мати не лише чисто професійні знання і навички.

Європейський досвід, в тому числі і досвід вищих навчальних закладів Республіки Польщі, свідчить про пошук таких моделей освітнього процесу, які були б збалансованими і гармонійними у співвідношенні викладання теоретичних

курсів і проведенні практичних занять. Так, наприклад, навчальний план спеціальності “туризм” в Інституті адміністрації і туристики в Гожові Великопольському передбачає 39 навчальних дисциплін впродовж трьох років навчання. За цей же термін студенти спеціальності “туризм” повинні пройти різнорівневу практичну підготовку впродовж 15 навчальних тижнів, що складає фактично більше трьох з половиною місяців календарного року.

Натомість, навчальний процес на спеціальності “туризм” освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”, який здійснюється на базі затверджених галузевих стандартів у Інституті туризму і менеджменту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (далі – Інститут туризму) передбачає вивчення студентами 63 навчальних дисциплін з чотирьох циклів впродовж чотирьох років. Безпосередньо практичній підготовці відведено 18 навчальних тижнів, що складає більше 4 місяців календарного року². Таким чином, порівняльна характеристика двох підходів до організації навчального процесу лише за критерієм співвідношення часу, відведеного на теоретичну і практичну підготовку, дає підстави стверджувати про більш збалансований підхід у цьому відношенні в європейських вищих навчальних закладах. [2, с.14].

Також практична підготовка повинна становити неперервний характер на одному і тому ж самому підприємстві для одного і того ж студента. Студент, пройшовши на одному підприємстві всі « ступені росту » не тільки відчує специфіку кожного ступеня даної структури, але і атмосферу фірми, її внутрішній клімат, знаючи всі особливості фірми. Добре будуть знати студента і керівництво фірми, які по закінченню навчання і отримання диплома зможуть вирішити проблему про влаштування даного студента у свій штат.

У процесі педагогічної підготовки менеджерів також важливе місце повинні займати гуманістичні цінності. Менеджер гуманістичного складу, з високим почуттям відповідальності може надихати інших, займати керівні посади в сучасній організації, згідно з гаслом “сьогодні шукають – особистість”, а саме людину широкого профілю.

Професійна підготовка менеджерів має базуватися на програмах, що враховують перспективні потреби економіки та підприємств; готувати майбутнього менеджера до діяльності на міжнародному ринку праці; забезпечувати всебічний розвиток особистості майбутнього менеджера та оволодіння ним знаннями і вміннями, необхідними для ефективної професійної діяльності; стимулювати майбутніх менеджерів до самостійного мислення та роботи шляхом створення ситуацій, в яких можна найповніше проявити свою ініціативу та активність

Таким чином, навчанням майбутніх менеджерів для потреб складного і постійно змінюваного світу вимагає застосування нової парадигми освіти, а від викладачів – здатності до багатодисциплінарного, цілісного пояснення суті явищ, а не просто характеристики його окремих елементів.

Література

1. Великочий В.С. Туристична освіта України в європейському вимірі. Матеріали першого міжнародного українсько-польського наукового семінару. Івано-Франківськ-Яремче, 21-24 травня 2007.
2. Гуманізація вищої освіти на порозі ХХІ століття. Наукові записки КІТЕП.- К., 2001. – Вип. 1.
3. Туризм в Україні: сучасний стан та пріоритети розвитку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (20-22 жовтня 2005 р.) Львів-2005.
4. Туризм у ХХІ столітті. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2002.
5. Пазенюк В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004.

Заявка

учасника Других міжнародних педагогічних читань
на пошану члена-кореспондента АПН України,
доктора педагогічних наук, професора Прикарпатського
національного університету ім.Василя Стефаника Богдана Ступарика
« Проблема якості виховання і навчання у системі безперервної освіти »

Прізвище, ім'я та по батькові (повністю)- Польова Леся Василівна

Місце роботи- Прикарпатський національний університет ім..В.Стефаника,
Інститут туризму, кафедра екології і рекреації

Науковий ступінь, вчене та почесне звання

Посада- асистент

Назва доповіді- « Удосконалення змісту професійної підготовки менеджерів
туризму в сучасних умовах »

Тематичний напрям – « Інновації в освіті »

Адреса для направлення запрошення – м.Івано-Франківськ, вул..Донцова 11\8

Електрона пошта (e-mail) – polyovy@ukr.net

Контактний телефон – 53-78-84

Проживання (готель, гуртожиток) _____

Особистий підпис заявника _____